

Przygotowania do przeprowadzenia zarówno wizytacji jak i kapituły na każdym szczeblu struktur Franciszkańskiego Zakonu Świeckich są w sposób naturalny ściśle związane z procesem franciszkańskiej formacji duchowej, tak początkowej jak i permanentnej, dlatego też należy je rozpocząć od zobowiązania wszystkich członków wspólnoty do modlitwy w tych intencjach.

Z pewnością są to spotkania szczególne, wymagające dodatkowego zaangażowania, ale nie mogą być traktowane jako wydarzenia zewnętrzne, jednorazowe. Ich przebieg i program został określony w dokumentach prawnych FZŚ, które powinny stanowić duchową lekturę franciszkanów świeckich w ich codziennym życiu wspólnotowym.

Już sam fakt, że wskazówki dotyczące wizytacji znajdujemy w tekście Reguły FZŚ (26), świadczy o ważności tego wydarzenia dla życia wspólnotowego i jego procesu formacji. Dodatkowo - tradycyjnie przysługujący uczestnikom wizytacji odpust zupełny, pod warunkami przepisanych przez Kościół – podnosi jeszcze bardziej znaczenie tego spotkania, jego wymiar duchowy. Prawodawstwo FZŚ przewiduje na każdym szczeblu dwa rodzaje wizytacji: braterską i pasterską (por. zwłaszcza KG FZŚ 92,93,94 i in.). Często odbywają się one razem, chociaż nie muszą, ale prośby o jej przeprowadzenie powinny zostać skierowane osobno do odpowiedzialnych za to osób: odpowiednio - rada wspólnoty miejscowej prosi na piśmie o wizytację przełożonego regionalnego oraz asystenta regionalnego, natomiast rada regionalna prosi na piśmie przełożonego narodowego i asystenta narodowego. Cel wizytacji i jej przebieg jest określony przez Konstytucje Generalne FZŚ oraz Statut Wspólnoty Narodowej FZŚ w Polsce, natomiast od strony liturgicznej przez Rytuał FZŚ. Po ustaleniu daty należy wspólnie z miejscowym duszpasterzem (gwardianem, proboszczem) przygotować program - ze szczególnym uwzględnieniem Eucharystii - i powiadomić wszystkich zainteresowanych. W programie dobrze byłoby zaplanować spotkanie wizytatorów z duszpasterzami, odwiedziny chorych przez wizytatorów. Rada wspólnoty powinna wcześniej wypełnić *Kwestionariusz wizytacyjny* i najlepiej przed terminem przesłać go wizytatorom. Przewidziane powinno zostać pomieszczenie na wygodne sprawdzenie dokumentów, analizę *Kwestionariusza*, a także salka na indywidualne rozmowy.

Uwaga: często wizytacje odbywają się w połączeniu z kapitułą, co jest pewnym nieporozumieniem, ponieważ wizytacja powinna wyprzedzać kapitułę, gdyż uwagi oraz wskazówki dotyczące funkcjonowania wspólnoty i jej rady należy uwzględnić w trakcie trwania kadencji danej rady, jeszcze przed kapitułą. Najlepiej przewidzieć wizytacje w połowie kadencji rady, bowiem, jak mówi art.92.1 KG FZŚ:

„Celem wizytacji, tak braterskiej jak i pasterskiej, jest ożywienie franciszkańskiego ducha ewangelicznego, zapewnienie wierności charyzmatowi i Regule, ofiarowanie pomocy w realizacji życia w wymiarze franciszkańskim, umocnienie więzi jedności Zakonu i wspieranie jego jak najskuteczniejszego włączenia w Rodzinę Franciszkańską i w Kościół” - o czym na początku spotkania powinni przypomnieć wizytatorzy.

Przed **spotkaniem wizytacyjnym wspólnoty miejscowej** rada wspólnoty powinna zapewnić każdemu z członków wspólnoty Rytuał FZŚ, by mógł zapoznać się z jej liturgicznym wymiarem i przebiegiem. Rada ma obowiązek przygotować dla wizytatorów do sprawdzenia prowadzone księgi, wykaz członków wspólnoty z adnotacją o chorych oraz tych, którzy nie uczestniczą w życiu wspólnotowym, przedstawić prowadzony program formacyjny, ale także problemy, z jakimi boryka się wspólnota. Do obowiązków sekretarza wspólnoty należy protokołowanie całego spotkania wizytacyjnego, natomiast wizytatorzy po spotkaniu sporządzają pisemną opinię oraz zalecenia powizytacyjne i przesyłają na adres wizytowanej rady.

Odpowiednio, w przypadku **wizytacji wspólnoty regionalnej**, której cel jest określony także przez art. 92.1 KG FZŚ, rada regionalna ma obowiązek przedstawić uporządkowane dokumenty poszczególnych wspólnot z wykazem uwzględniającym ich liczebność, funkcjonowanie czy problemy. A także plany spotkań formacyjnych i ich tematykę.

Do spotkań wizytacyjnych powinni być duchowo i merytorycznie przygotowani zarówno ci, którzy są wizytowani, jak i wizytujący - różni ich tylko zakres kompetencji oraz stopień odpowiedzialności. Dodatkowe wskazówki jako interpretacja przepisów i ułatwienie ich rozumienia zostały zamieszczone w *Podręczniku dla franciszkanów świeckich, ich przełożonych i asystentów*.

W tym podręczniku zamieszczone są także wskazówki odnoszące się do **kapituł sprawozdawczo-wyborczych**, które wymagają spełnienia o wiele więcej zabiegów proceduralnych.

I tak - zwołania kapituły na mocy prawa co trzy lata dokonuje odpowiednio przełożony wspólnoty miejscowej oraz przełożony regionalny dla zwołania kapituły regionu. Musi się to odbyć odpowiednio wcześniej, by przynajmniej 30 dni przed rozpoczęciem każdy zainteresowany dostał stosowną informację z programem kapituły, datą, godziną i miejscem spotkania.

W kapitule miejscowej udział biorą wszyscy członkowie wspólnoty, natomiast skład kapituły regionalnej określa Statut Wspólnoty Narodowej FZŚ w Polsce, który mówi, że w kapitule uczestniczy z urzędu przełożony wspólnoty miejscowej lub jego zastępca oraz wybrani przez członków wspólnoty delegaci w określonej liczbie, którzy są profesami wieczystymi, przynajmniej od trzech lat, gdyż każdy delegat powinien być przygotowany do podjęcia posługi wyznaczonej mu przez kapitułę. Lista uczestników kapituły regionalnej, po przesłaniu nazwisk delegatów przez sekretarzy poszczególnych wspólnot, sporządzana jest z dużym wyprzedzeniem.

Dokument z Kapituły Generalnej FZŚ w Asyżu z listopada 2014 r. mówi: *W Zakonie dla osiągnięcia celów istotne jest, aby **WYBIERAĆ WŁAŚCIWYCH LUDZI** bez ulegania pokusie głosowania na naszych najlepszych przyjaciół, naszych „sojuszników”, którzy wspieraliby naszą osobistą wygodę lub cele. Ludzie, których wybieramy, powinni znać dobrze naturę Zakonu oraz jego zasady i powinni mieć szczególne talenty, które są niezbędne do osiągnięcia tego, czego potrzebuje wspólnota w danym momencie.*

Przed kapitułą rada – wspólnoty i odpowiednio regionu – sporządza sprawozdanie z działalności za ostatni okres kadencji oraz finansowe. Ponadto przygotowuje listy uczestników i mandaty do głosowania dla uprawnionych, a także skrócony protokół z ostatniej kapituły do odczytania. Należy także zapewnić każdemu uczestnikowi Rytuał FZŚ, przygotować odpowiednią ilość opieczętowanych kart do głosowania, a także formularze protokołów potrzebne podczas wyborów. Nie należy zapominać również, by podczas spotkania były dostępne: Reguła, Konstytucje, Statuty FZŚ.

Kapitułę rozpoczyna powitaniem oraz przedstawieniem wszystkich zebranych ustępujący przełożony, przypomina program i przekazuje przewodniczenie prowadzącemu kapitułę, który na początku powinien dokonać wyboru sekretarza kapituły, komisji skrutacyjnej oraz komisji wnioskowej. Dobrze jest, gdy wcześniej wytypuje się osoby, które zostaną zaproponowane do podjęcia tych zadań. Następnie przewodniczący kapituły powinien zapoznać wszystkich z celem, zadaniami i istotą zebrania kapitulnego na podstawie prawa FZŚ oraz wygłosić konferencję, jeśli została zaplanowana. Po tym wprowadzeniu następuje część sprawozdawcza w wykonaniu ustępującej rady zakończona dyskusją nad sprawozdaniami oraz głosowaniem nad ich przyjęciem.

Kolejną częścią są wybory nowej rady, które rozpoczynają się modlitwą oraz hymnem do Ducha Świętego. Następnie przewodniczący odczytuje regulamin wyborów – dobrze jest mieć na piśmie wcześniej przygotowany, np.

REGULAMIN WYBORÓW NA URZĘDY

podczas KAPITUŁY WSPÓLNOTY MIEJSCOWEJ FZŚ

(po odpowiedniej modyfikacji także wspólnoty regionalnej)

1. Kapituła wyborcza Wspólnoty zwoływana jest zgodnie z artykułami 76, 77, 78 i 79 Konstytucji Generalnych FZŚ:

2. Kapituła przewodniczy przełożony stopnia bezpośrednio wyższego (lub jego delegat), który zatwierdza wybory.
3. Przewodniczący kapituły ani asystenci nie mają prawa głosu.
4. Przewodniczący kapituły wyznacza spośród członków kapituły sekretarza i dwóch skrutatorów.
5. We wspólnocie miejscowej mają głos czynny, to znaczy mogą wybierać, i głos bierny, to znaczy mogą być wybrani, profesje wieczyści tejże wspólnoty. Profesje czasowi mają tylko głos czynny.
6. Do przeprowadzenia kapituły we wspólnocie wystarcza obecność większości bezwzględnej tych, którzy aktywnie uczestniczą w jej działalności. (SN 41)
7. Do wyboru przełożonego wymaga się większości bezwzględnej (50% + 1) głosów obecnych, oddanych tajnie. Po dwóch nieskutecznych głosowaniach przystępuje się do głosowania między dwoma kandydatami, którzy otrzymali największą ilość głosów albo, jeśli jest ich więcej niż dwóch, między dwoma kandydatami starszymi profesją; po trzecim głosowaniu wybranym zostaje ten, kto otrzymał względną większość głosów, a jeśli pozostaje równość głosów, za wybranego uważa się tego, który jest starszy profesją.
8. Do wyboru zastępcy przełożonego należy przystąpić w taki sam sposób.
9. Do wyboru radnych, po pierwszym głosowaniu bez uzyskania większości absolutnej, jest wystarczająca w drugim głosowaniu większość względna głosów obecnych, oddanych tajnie.
10. Sekretarz ogłasza rezultat wyborów; przewodniczący, jeśli wszystko odbyło się prawidłowo, a wybrani przyjęli urząd, potwierdza wybór według Rytuału.
11. Przełożony i jego zastępca, którzy są przynajmniej trzy lata po profesji wieczyste (SN 66), mogą być wybrani na dwa kolejne trzylecia. Na trzeci i ostatni kolejny wybór na urząd przełożonego oraz zastępcy będzie konieczna większość 2/3 głosów obecnych, która musi być uzyskana w pierwszym głosowaniu.
12. Przełożony ustępujący nie może być wybrany na zastępcę.
13. Radni mogą być wybrani na więcej kolejnych trzyleci. Począwszy od trzeciego kolejnego wyboru, będzie konieczna większość 2/3 głosów obecnych, którą musi się uzyskać w pierwszym głosowaniu.
14. Po sprawdzeniu obecności Przewodniczący Kapituły ustala liczbę uprawnionych do głosowania oraz podaje liczbę głosów konieczną do uzyskania ważności wyboru na poszczególne urzędy.
15. Każdemu wyborcy przysługuje prawo zgłaszania kandydata na poszczególne urzędy, a umieszczenie kandydata na liście wymaga jego zgody (Także w przypadku przyjęcia wyboru), kandydat powinien się przedstawić.
16. Każdemu wyborcy przysługuje jeden głos, który winien oddać osobiście na opieczętowanych kartkach, które po wypełnieniu są zbierane przez skrutatorów i liczone w obecności Przewodniczącego oraz Sekretarza Kapituły.
17. Wybierani z osobna są: przełożony i jego zastępca, natomiast członkowie Rady (sekretarz, skarbnik, odpowiedzialny za formację, a także inni radni według potrzeb) wybierani są w ilości i sposób uzgodniony z nowo wybranym przełożonym.

UWAGA: Wybieranie całej Rady podczas jednego głosowania - co już dawno zostało uchwalone, a czego dowodem są zatwierdzone stosowne formularze - jest trudniejsze w praktyce liczenia głosów, jednak kierowane roztropnością oraz pożyteczne dla prawidłowego funkcjonowania i dobra wspólnoty (SN 66) – zarówno miejscowej jak i regionalnej.

18. Wyniki głosowania ogłasza Sekretarz Kapituły na podstawie protokołu podpisanego w dwóch egzemplarzach przez siebie oraz dwóch skrutatorów. Po ogłoszeniu wyników przewodniczący Kapituły zatwierdza wybory i podpisuje protokół, przyjmuje zobowiązanie nowej Rady i odmawia modlitwę końcową z Rytuału FZŚ.

Po zakończeniu tej części są zgłaszane wnioski i zadania do realizacji przez nowo wybraną radę na czas jej kadencji, które muszą zostać przegłosowane i uchwalone oraz zaprotokołowane.

Protokół ogólny z całego przebiegu kapituły sporządza sekretarz kapituły, którego wspomaga dwóch uczestników kapituły, należący do sekretariatu kapituły – jest to bardzo pożyteczne zwłaszcza w czasie kapituły regionalnej.

Prowadzący kapitułę przekazuje przewodniczenie nowo wybranemu przełożonemu. Kapitułę kończy śpiew *Błogosławieństwa Św. Franciszka*.

Wykorzystano:

Dokumenty

Reguła FZŚ

Konstytucje Generalne FZŚ

Rytuał FZŚ

Statut Wspólnoty Narodowej FZŚ w Polsce, Warszawa 2019

Materiały pomocnicze

- *Franciszkański Zakon Świeckich. Podręcznik dla franciszkanów świeckich, ich przełożonych i asystentów*, wyd. 2000¹ oraz 2012² r. przez Radę Narodową FZŚ w Polsce, pod red. s. Jadwigi Wojas ofs i o. Alojzego Pańczaka ofm.

- ORDO FRANCISCANUS SAECULARIS, XIV Capitolo Generale, VI Capitolo Generale Elettivo. COME SI GESTISCE UN ORDINE MONDIALE, COME L'OFS, A TUTTI I SUOI LIVELLI? L'OFS, UN'ENTITÀ RELIGIOSA UNICA NELLA CHIESA. Riflessione sull'identità e natura dell'OFS
DOKUMENT Z KAPITUŁY GENERALNEJ FRANCISZKAŃSKIEGO ZAKONU ŚWIECKICH, Asyż listopad 2014. Polska wersja językowa wyd. Kraków 2015.